

## РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р **Виржиния Иванова Желязкова**

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „**доктор**”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

докторска програма „*Финанси, застраховане и осигуряване*”

**Автор:** *Петко Бъчваров*

**Тема:** Bank Performance Pre and Post Recent Financial Crisis

**Научен ръководител:** доц. д-р Григорий Вазов

### 1. **Общо описание на представените материали**

№ 111 от 09.06.2020 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси доц. д-р Григорий Вазов съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „**Представянето на банките преди и след световната финансова криза**“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“. Автор на дисертационния труд е **Петко Стоянов Бъчваров** – докторант в самостоятелна форма на обучение към катедра „Финанси“ с научен ръководител **доц. д-р Григорий Вазов**.

Предадените от **Петко Стоянов Бъчваров** материали включват документи по представен опис:

1. Дисертационен труд;
2. Автореферат;
3. Автобиография по европейски образец;
4. Справка за изпълнение на минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3. 8. Икономика.

5. Копие на заповед за определяне на научно жури № 111 / 09.06.2020 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси доц. д-р Григорий Вазов;
6. Списък и копия на публикациите по темата на дисертационния труд и резюмета на тези публикации;
7. Справка за научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд;

Докторантът е представил общо седем броя научни публикации. Представени документи по конкурса са в добро състояние.

## **2. Кратки биографични данни за докторанта**

Докторантът Петко Бъчваров е завършил ОКС „бакалавър“ през 2013 година по специалността „Счетоводство“ във Висшето училище по застраховане и финанси (ВУЗФ), като след това в периода 2013-2014 година продължава в Университета в Бат в ОКС „магистър“ по специалността „Финанси и банкиране“. Зачислен е за обучение в самостоятелна подготовка в ОНС „доктор“ към катедра „Финанси“, докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“ във ВУЗФ през 2018 година. От 2010 година до момента Петко Бъчваров работи на различни позиции в различни компании – Райфайзенбанк, Ксерокс, IBM, като това му дава възможност да придобие сериозен опит във финансовата сфера. Към момента е мениджър по разходите и аутсорсинга в Уникредит Булбанк, София.

## **3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи**

Икономическите и финансовите кризи неизменно съпътстват развитието на всяка икономическа система. Именно те са тези, които показват доколко системата е била изградена правилно и е функционирала успешно. От кризите се извличат много повече поуки, полезни както на теорията, така и на практиката, отколкото от периодите на подем. Именно затова темата на дисертационния труд на Петко Бъчваров е актуална, още повече днес, когато банковата система в ЕС е в стагнация. Тезата, хипотезите, целите и задачите, поставени в дисертационния труд напълно отговарят на заявката, която авторът дава със заглавието на труда.

#### **4. Познаване на проблема**

От дисертационния труд е видно, че авторът е много добре запознат с изследваната от него проблематика. Яснотата на мисълта и изказа свидетелстват за това. Трудът е стегнат като изложение, но изпълнен със съдържание. Изследването на проблема е разграничено в три времеви периода, които отчетливо поставят границите на три важни етапа при изследването на всяка една криза - периода преди настъпването ѝ, по време на самото ѝ разразяване и протичане и след като тя вече е отминала. Авторът е използвал над 40 международни източника за целите на своето изследване, което показва неговата добра запознатост с литературата по темата.

Познаването на проблема от докторанта проличава и от представените от него за рецензиране научни статии и участия в научни проекти с международен характер. От това личи неговата ангажираност с изследваната проблематика и задълбочените му интереси в тази област. Прави впечатление, че той успешно си сътрудничи с други учени и извършва научни изследвания, резултатите от част от които вече са публикувани в международни издания, като *American Journal of Accounting and Finance*. Това е един много добър старт за млад учен като Петко Бъчваров.

#### **5. Методика на изследването**

За целите на изследването си в рамките на дисертационни труд, докторантът е избрал разнообразни методики както от областта на качествения, така и на количествения анализ. Изборът му е обоснован с оглед на целите, които си поставя в труда.

От труда личи много доброто познаване на някои методи на количествения анализ и умелото им прилагане за целите на доказването на тезата, поставена в дисертационни труд. Към основния текст на дисертационни труд са поставени в над 80 страници приложения, в които авторът демонстрира резултатите от емпиричните си изследвания. Тези резултати са ценни и бих могли да се използват и за по-нататъшни публикации по темата на дисертационни труд.

## **6. Характеристика и оценка на дисертационния труд**

Дисертационният труд се състои от 96 страници основен текст и 81 страници приложения. Съдържанието е разпределено в рамките на увод, три глави, заключение и списък с използваната литература. Тази структура на изложението напълно отговаря на целите на дисертационния труд и в много стегнат формат разкрива основните характеристики на изследването и резултатите от него.

Уводът въвежда в изследваната тематика, като ясно и точно в него са формулирани две научно-изследователски хипотези, тезата, целите и задачите на научното изследване. По този начин е дефинирана рамката на дисертационния труд и изложението по-нататък следва тук представената логика.

Първата глава е посветена на прегледа на литературните източници по изследваната тема и на различните видове емпирични оценки. Тук авторът последователно се спира на основни феномени в банковата дейност, каквито са краткосрочното финансиране, управлението и оценката на риска, ефектите от различните видове регулации и накрая, но не по важност, капиталовата адекватност.

Във фокуса на втората глава е поставен изборът на данни за целите на анализа, който авторът извършва. Тук той се спира на различните регулаторни индикатори, които имат отношение към банковата дейност, на ролята на управлението в банките, и накрая - на значението на държавното макроикономическо управление за банковата дейност.

В третата глава са представени резултатите от емпиричното изследване, което докторантът е извършил, и което е нагледно представено и под формата на приложенията към дисертационния труд. В тази последна част от труда си Петко Бъчваров започва да разгръща анализа първо от гледа точка на макрокартината на изследваните от него държави, по-нататък продължава с характеристика на най-добре и най-лошо представящите се банки и накрая завършва с представяне на резултатите от регресионния анализ, който е направил, като е анализирал корпоративното управление, ефектите на регулациите в макро план и накрая - представянето на банките преди и след глобалната финансова криза настъпила в периода 2007-2008 година.

В заключението са представени основните изводи на научното изследване, както и някои препоръки, които биха могли да бъдат полезни за икономическата практика.

## **7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката**

Приносите на дисертационния труд могат да се търсят в две направления - теоретични - от полза за макроикономическото управление, и практически - с насоченост предимно към мениджмънта на банките. В теоретичен план ценно е идентифицирането и изследването с методи и техники от областта на иконометричния анализ на връзката между инвестициите под формата на рискови операции и качеството на управлението на банките. Тази връзка е широкоизвестна както в научната литература от областта на финансите, така и в банковата и финансовата практика. Приноса на докторанта обаче може да се открие в самостоятелния анализ на литературните източници по темата и в извеждането на негови собствени изводи въз основа на приложения иконометричен инструментариум. Към първата група приноси - теоретичните - причислявам и анализа, който Петко Бъчваров е направил на връзката и зависимостта между поемането на риск и разразяването на кризата.

Практико-приложните приноси се откриват основно в частта на дисертационния труд, където се изследва представянто на 102 банки от различни страни по света, в резултат на което се извеждат конкретни изводи за това какви принципи следва да се прилагат от банките в областта на тяхното управление, така че да се минимизира риска от поява на негативни ефекти от кризите. Това е централна тема за мениджмънта на всяка банка, защото една от основните цели на банковото управление е сигуряването на стабилност на банките по време на макроикономическа нестабилност.

Считам, че тези приноси показват ангажираността на докторанта с изследваната от него тематика и напълно съответстват на характера на разработката - дисертационен труд за присъждане на ОНС “доктор”.

## **8. Преценка на публикациите по дисертационния труд**

Докторантът има достатъчно на брой научни публикации, необходими за процедурата по присъждане на ОНС “доктор”: две самостоятелни статии в научното списание на ВУЗФ “Пари и култура” и три в съавторство в научни списания в чужбина: две в American Journal of Accounting and Finance и една в SSRN Electronic Journal. Всички тези публикации са от областта на тематиката на дисертационния труд и представят основни изводи от изследването

в рамките на труда. Прави много добро впечатление, че Петко Бъчваров успешно работи както самостоятелно, така и в съавторство, което е важно качество за всеки учен.

### **9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания**

Докторантът изпълнява минималните национални изисквания, заложи в Закона за развитието на академичния състав на Р България и в Правилника за неговото прилагане. Представил е дисертационен труд и достатъчен брой научни публикации по темата на труда.

### **10. Лично участие на докторанта**

От представения за рецензиране дисертационен труд и от научните публикации на докторанта проличва неговата ангажираност с изследваната тематика. Това е видно от лекотата на изложение, яснотата на изказа и категоричността на изводите, до които той достига. Значителният брой литературни източници, които са използвани за подготовката на дисертационния труд, са коректно цитирани навсякъде в текста.

### **11. Автореферат**

Авторефератът на дисертационния труд напълно съответства на изискванията за подобен род научни разработки. Той коректно и цялостно отразява в сбит вид същността на дисертационния труд, основните изводи, достигнати в него, научните приноси на докторанта, както и информацията за научните му публикации.

### **12. Критични забележки и препоръки**

Считам, че дисертационният труд и научните публикации, свързани с него, са стойностни и представляват много добра основа за бъдещи научни изследвания от докторанта. Има какво да се желае по отношение на озаглавяването на отделните части от дисертационния труд, но умението за това е нещо, което се придобива във времето и съм убедена, че докторантът ще натрупа необходимия опит в бъдеще.

Имам критична бележка единствено по отношение на оформлението на описанието на публикациите в справката за изпълнението на националните минимални изисквания. Така например не са посочени навсякъде коректно списанията, в които са публикувани някои от публикациите, също така липсва информация за интернет сайтовете, на които са качени, което затрудни рецензирането. Две от публикациите все още са в работен вид, имат още един съавтор, който не е посочен, и представляват по-скоро текстове, описващи научни проекти. Не намирам информация да са публикувани в научни списания, това е и причината да не ги броя при определянето дали докторантът изпълнява или не изискванията от гледна точка на брой публикации. Докторантът обаче има достатъчен брой други публикации, така че това по никакъв начин не пречи на процедурата по защита.

### **13. Лични впечатления**

Нямам лични впечатления от докторанта Петко Бъчваров, но от дисертационния труд и научните му публикации си съставям мнение за него като за много способен и амбициозен млад учен.

### **14. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати**

Препоръчвам на докторанта да обмисли публикуването на дисертационния си труд като книга на хартиен и на електронен носител. Тъй като е на английски език, това ще му даде възможност да достигне до много широка аудитория в международен план и да установи контакти, които да му бъдат полезни в бъдеще.

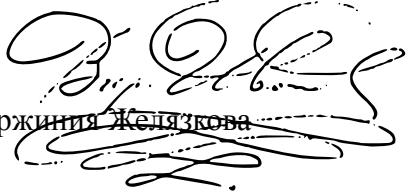
### **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен “доктор”** на Петко Бъчваров в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика; докторска програма “Финанси, застраховане и осигуряване”.

4.07.2020 г.

Рецензент:

проф. д-р  Желязкова